

Súd: Okresný súd Považská Bystrica
Spisová značka: 3C/84/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3717209121
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Silvia Kysucká
ECLI: ECLI:SK:OSPB:2019:3717209121.15

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Považská Bystrica, sudkyňou Mgr. Silviou Kysuckou, v spore žalobkyne I. E. T. L.. X.X.XXXX, bytom D., O. XX, právne zastúpenej JUDr. Jozefom Jaškom, advokátom, Falešnícka 10, Prievidza, proti žalovaným 1/ E. T. L.. XX.X.XXXX, bytom G. J., D. XXXX/XX, právne zastúpený Advokátska kancelária JUDr. Pavel Loduha, s.r.o., IČO: 50469258, so sídlom Považská Bystrica, Slovenských partizánov 1131/51, 2/ W.. I. E. L.. XX.X.XXXX, bytom J. J., N. XXXX/X, o určenie neplatnosti závetu, takto

rozhodol:

Žalobu z a m i e t a .

Žalovaný 1/ má voči žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorú náhradu trov konania je žalobkyňa povinná zaplatiť právnemu zástupcovi žalovaného 1/ do troch dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania, ktoré po právoplatnosti tohto rozsudku vydá vyšší súdny úradník.

Žalovaná 2/ má voči žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorú náhradu trov konania je žalobkyňa povinná zaplatiť žalovanej 2/ do troch dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania, ktoré po právoplatnosti tohto rozsudku vydá vyšší súdny úradník.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia, že závet poručiťky S. T.T., O.. T., L.. XX.XX.XXXX, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX (ďalej len „poručiťka“) spísaný v notárskej zápisnici č. L. XXX/XXXX, L. XXXXX/XXXX dňa 21.05.2014 v Notárskom úrade I.. L.O. T. E. G. J. je neplatný. Dôvodila, že poručiťka spísala dňa 21.05.2014 daný závet, kde odkázala všetok svoj hnutelný a nehnuteľný majetok žalovanému 1/ a žalovanej 2/. Žalobkyňa má za to, že závet je neplatný podľa § 38 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Žalobu ďalej odôvodnila tým, že žalovaný 1/ podal na tunajší súd návrh na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony poručiťky dôvodiac závažným duševným ochorením. V konaní o pozbavení spôsobilosti na právne úkony poručiťky bol ustanovený znalec C.. G., ktorý konštatoval, že poručiťka trpela demenciou Alzheimerovho typu s neskorym začiatkom ťažkého stupňa. Na základe uvedených znaleckých záverov a vyjadrení žalovaného 1/ v predmetnom konaní o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony má žalobkyňa za to, že už v čase spísania závetu poručiťka trpela závažným duševným ochorením, pre ktoré nebola na spísanie závetu spôsobilá. K žalobe na preukázanie svojich tvrdení žalobkyňa predložila nasledovné listinné dôkazy: Žiadosť o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony zo dňa 24.09.2015 a rozsudok tunajšieho súdu č. k. 7Ps/10/2015- 32 zo dňa 08.12.2015.

2. Žalovaný 1/ sa k žalobe vyjadril písomným podaním zo dňa 02.02.2018, v ktorom v podstate opísal ako žalobkyňa v auguste 2013 navštívila poručiťku z dôvodu overenia podpisu k súhlasu výrubu

lesa, zmluvu mala vopred žalobkyňa pripravenú, pričom sa v skutočnosti jednalo o listinu o vydedení žalovaného 1/, ktorú poručiiteľka podpísala s vedomím, že sa jedná o Zmluvu pre lesy. Vo februári 2014 zaslali Lesy SR za výnosy z ťažobnej činnosti sumu okolo 16.700,- eur poručiiteľke, ktoré tieto peniaze vložila žalobkyňa na pošte v G. bez súhlasu matky na svoj účet. Poručiiteľka viackrát telefonicky žiadala žalobkyňu o vrátenie danej sumy, čo sa nestalo. Bolo podané trestné oznámenie. Počas vyšetrovania bola poručiiteľka vyšetrovaná na polícii, matka následne spísala danú notársku zápisnicu, ktorá je predmetom žaloby. Predmetné peniaze napokon žalobkyňa zaslala poručiiteľke, ktoré si ona vložila na svoj účet. Poručiiteľka teda všetko robila ako osoba svojprávnna. Návrh na pozbavenie spôsobilosti na práve úkony podával z dôvodu, lebo hrozilo riziko, že ak by matka bola umiestnená v centre sociálnych služieb, bola by zneužitá buď žalobkyňou alebo inou osobou na podpísanie dokladu o zrušení notárskej zápisnice. Na strane č. 8 znaleckého posudku C.. G. sú uvádzané skutočnosti spájané s rokom 1993 a 2008. Rovnako na uvedenej strane je aj nesprávne uvedená veta, že „po roku 2011 už jej duševná choroba bola výrazná“. U znalca C.. G. uviedol, že u matky došlo k výraznej zmene správania ku žalobkyňi, lebo v roku 2011 začala žalobkyňa členom rodiny žijúcich v D. šíriť nepravdivé informácie o poručiiteľke, na pohrebe syna poručiiteľky v novembri 2011 ostatní členovia rodiny zo Senca ani nepozdravili poručiiteľku a správali sa voči nej ako k neznámej osobe. Matka si nepriala, aby sa žalobkyňa zúčastnila na jej pohrebe, čo žalovaný 1/ aj splnil. Ak je v znaleckom posudku C.. G. napísané, že podpisovala zmluvy a nevedela čo podpisuje, týkalo sa to tej skutočnosti, že poručiiteľka v auguste 2013 podpísala zmluvu o vydedení žalovaného 1/, ale nie pre duševnú poruchu, ale že ju podviedla vlastná dcéra - žalobkyňa. Poručiiteľka u obvodnej lekárky absolvovala väčšinu návštev bez prítomnosti žalovaného 1/, bývala sama, nakoľko žalovaný 1/ je zamestnaný. Žiadal žalobu zamietnuť. K vyjadreniu na preukázanie svojich tvrdení predložil nasledovné listinné dôkazy: Dohoda o vyplácaní finančných podielov zo dňa 30.01.2009, poštový poukaz na výplatu, podací listok, list zo dňa 04.11.2011, Zmluva o nájme lesných pozemkov, list zo dňa 08.08.2014, čestné prehlásenie zo dňa 29.04.2014, potvrdenie zo dňa 05.05.2014, upovedomenie zo dňa 02.06.2014, návrh na zaplatenie 16.738,29 eur zo dňa 24.02.2015, platobný rozkaz zo dňa 30.04.2015, splnomocnenie zo dňa 19.05.2015, žiadosť o zrušenie vkladnej knižky zo dňa 28.07.2015, potvrdenie o hotovostnom výbere z 28.07.2015.

3. Žalovaná 2/ sa k žalobe písomne nevyjadrila, resp. v podaní zo dňa 05.02.2018 uviedla, že sa k žalobe vyjadrovať nebude.

4. Žalobkyňa v replike uviedla, že predmetná žaloba bola podaná z dôvodu, že poručiiteľka nebola na daný úkon kvôli svoju zdravotnému stavu spôsobilá a pri spisovaní žaloby vychádzala z vyjadrenia žalovaného 1/ konaní na tunajšom súde sp. zn. 7Ps/10/2015 ako aj zo záverov znalca C.. G.. Notár nemôže posúdiť spôsobilosť osoby na právne úkony a nenesie prípadnú zodpovednosť za to, že právny úkon vykonala osoba na daný právny úkon nespôsobilá.

5. Žalovaný 1/ v duplike zo dňa 21.03.2018 uviedol, že poručiiteľka začala mať obavy, že príde o peniaze, pričom po doručení platobného rozkazu sa matke vrátila suma uvedená v platobnom rozkaze. Matka urobila dva úkony, a to začala vymáhať vlastné peniaze súdnou cestou a spísala notársku zápisnicu. Poručiiteľka napísala žalobkyňi tri listy s prosbou o vrátenie odobratej sumy. Uviedol, že ho žalobkyňa telefonicky kontaktovala v roku 2015, kde mu oznámila, že vlastní listinu o vydedení, pričom dôvodom vydedenia je fyzické násilie a týranie poručiiteľky osobou žalovaného 1/. K duplike žalovaný 1/ priložil späťvzatie návrhu zo dňa 14.05.2015, 2-krát poštový poukaz, list.

6. Žalobkyňa prostredníctvom právneho zástupcu na pojednávaní, okrem toho, že zotrvala na podanej žalobe a na dôvodoch v nej uvedených uviedla, že ďalší dôvodom, prečo je právny úkon - závet neplatný je to, že poručiiteľka bola v čase spísania závetu nepočujúca, a teda neboli splnené všetky podmienky pri spisovaní závetu ako to predpokladá Notársky poriadok, konkrétne § 51 ods. 1. Prostredníctvom právneho zástupcu uviedla, že znaleckým dokazovaním bolo preukázané, že poručiiteľka nebola spôsobilá na spísanie závetu formou notárskej zápisnice, tento právny úkon je neplatný a taktiež nebol pri spísaní závetu dodržaný Notársky poriadok.

7. Žalobkyňa na pojednávaní uviedla, že s matkou bola dohodnutá tak, že matka jej zavolá a povie žalobkyňi, či je v poriadku, či nemá zdravotné problémy, či niečo nepotrebuje, prípadne či jej nemá žalobkyňa niečo kúpiť. Toto jej žalobkyňa napísala v liste. Uviedla, že dňa 11.10.2011 zomrel poručiiteľkin syn G., na ktorého bola poručiiteľka najviac naviazaná a ktorý sa o ňu v podstate najviac staral.

8. Žalovaný 1/ prostredníctvom právneho zástupcu na pojednávaní žiadal žalobu zamietnuť a priznať nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Znalecký posudok C.. C. je neobjektívny a údaje nezodpovedajú pravde. Je založený len na záznamoch, uvedená znalkyňa nikdy poručiťku nevidela. Znalecký posudok je založený na domnienkach a teóriách. Neexistuje objektívny dôkaz, v akom stave bola poručiťka v čase spisania závetu. Jediná osoba, ktorá bola toto schopná uviesť bol notár, ktorého výsluch žalobkyňa zmarila. Žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno. Čo sa týka argumentácie žalobkyne ohľadom sluchu poručiťky, tak poručiťka bola vypočutá na polícii, nikde sa nezmieňuje, že by nepočula. Zo zápisníc v trestnom konaní vyplýva, že poručiťka telefonovala, aj pracovníčky vypovedali na pošte a nezmienili sa, že by nepočula.

9. Žalovaný 1/ uviedol, že v znaleckom posudku C.. G. sú uvedené veci, ktoré sa udiali v druhej polovici roku 2015 - pretekanie vane, otvorený sporák, privolanie policajnej hliadky, že podpisovala zmluvy a nevedela, čo podpisuje, a nie že by sa to dialo po roku 2011. Uviedol, že poručiťka tak po roku 2011 ešte nekonala.

10. Žalovaná 2/ na pojednávaní uviedla, že sa nevie vyjadriť v tom smere, či bola poručiťka spôsobilá závet napísať. Potvrdila, že poručiťka slabšie počula, že bolo treba na ňu kričať a v peniazoch sa nevyznala.

11. V priebehu konania strany sporu na preukázanie svojich tvrdení predložili nasledovné listinné dôkazy: žalobkyňa - email zo dňa 14.05.2018, dekurz zo dňa 16.03.2011, znalecký posudok C.. K. C. č. 4/2019 zo dňa 28.01.2019, Notárska zápisnica I.. L. T. zo dňa 21.05.2014 N390/2014, Nz 19217/2014, zápisnica ohľadom zistenia stavu a obsahu závetu poručiťky, list C.. K. T. zo dňa 13.12.2018, stanovisko k výpovediam zo dňa 29.03.2019, 4 ks lístočkov s odkazmi, znalecký posudok č. 1/2019 C.. W. Š. Q.. C., žalovaný 1/ - uznesenie OR PZ Považská Bystrica zo dňa 15.01.2015, 3-krát rukou písaný list, 5-krát strojom písaný list, uznesenie Okresnej prokuratúry Považská Bystrica zo dňa 06.02.2015.

12. Na základe návrhov žalobkyne súd ustanovil znalca C.. S. G., ktorý podal odborné vyjadrenie č. 73/2018 zo dňa 19.09.2018. Na pojednávaní súd vypočul C.. S. G., C.. K. C., svedka C.. I. G. a svedka I. T. a zo spisu tun. súdu č. k. 7Ps/10/2015 súd prečítal listinné dôkazy, ktoré požiadala vykonať žalobkyňa, a to: žiadosť o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony, zápisnicu o pojednávaní zo dňa 08.12.2015 a stranu 13 znaleckého posudku C.. S. G. č. 45/2015 zo dňa 11.11.2015.

13. Na základe návrhov zo strany žalovaného 1/ súd zo spisu ORPZ Považská Bystrica ČVS: ORP-263/2-VYS-PB-2014 prečítal nasledovné listiny: druhá strana zápisnice o trestnom oznámení žalovaného 1/ zo dňa 05.05.2014, uznesenie ORPZ Považská Bystrica o začatí trestného stíhania zo dňa 02.06.2014, zápisnicu o výsluchu svedka - poškodeného, S. T. zo dňa 10.06.2014, zápisnica o výsluchu svedka C. N. zo dňa 13.10.2014, zápisnica o výsluchu svedka C. G. zo dňa 13.10.2014, zápisnica o výsluchu svedka - žalobkyne zo dňa 12.11.2014, zápisnica o výsluchu svedka I.. C.. K. D. zo dňa 16.12.2014, odpoveď Slovenskej pošty a. s., zo dňa 29.09.2014, podnet na zastavenie trestného stíhania zo dňa 15.01.2015 a list zo dňa 23.01.2015.

14. Súd vykonal dokazovanie v rozsahu navrhnutom stranami sporu a zistil nasledovný skutkový stav:

15. Z notárskej zápisnice L. XXX/XXXX, L. XXXXX/XXXX súd zistil, že poručiťka sa dňa 21.5.2014 dostavila do notárskej kancelárie I.. L.O. T. so sídlom v G. J., kde preukázala svoju totožnosť preukazom, ďalej sama uviedla, že je spôsobilá na právne úkony a toto bolo zistené i osobným pohovorom s notárom. Poručiťka požiadala notára, aby do notárskej zápisnice spísal závet, ktorým všetok svoj majetok poručila žalovanému 1/, žalovanej 2/ a W.. G. T. s tým, že zrušila všetky predchádzajúce závetu a listiny o vydedení. V závere - bod 5. notárskej zápisnice sa uvádza, že notár notársku zápisnicu o tomto napísal, účastníčka - poručiťka si ju prečítala, schválila ju a na znak súhlasu s jej obsahom ju pred notárom v daný deň vlastnoručne podpísala. V spodnej časti závetu sa nachádzajú podpisy poručiťky a notára.

16. Z listinných dôkazov, ktoré žiadala žalobkyňa vykonať zo spisu Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 7Ps/10/2015 súd zistil, že žalovaný 1/ podal na tunajší súd dňa 24.09.2015 návrh na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony poručiťky. Tento návrh odôvodil tým, že poručiťka je dlhodobo liečená

na psychiatrickej ambulancii pre závažné duševné ochorenie. Spolupráca s ňou je veľmi zložitá, v minulosti fyzicky aj verbálne napádala susedov aj príbuzných, ničila majetok, o čom svedčí aj privolanie policajnej hliadky dňa 23.09.2015. Keďže svojim správaním môže ohroziť seba, ale aj iných, rozhodol sa, že podá tento návrh a rovnako zvažil i umiestnenie poručiťky do zariadenia sociálnych služieb, keďže nie je doma sama schopná fungovať a vykonávať bežné denné aktivity. Zo záverov psychiatrického znaleckého posudku na poručiťku, ktorý posudok vyhotovil C. S. G. pod číslom 45/2015 zo dňa 11.11.2015 vyplýva, že poručiťka k danému dňu trpela demenciou Alzheimerovho typu s neskorým začiatkom ťažkého stupňa, pričom sa jedná o duševnú chorobu, ktorá nie len prechodného, ale aj chronického charakteru a liečbou nie je možné stav zlepšiť ani dosiahnuť uzdravenie. V dôsledku danej duševnej choroby bola úplne neschopná vybavovať svoje záležitosti, a preto bolo nutné ju pozbaviť spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu. Uviedol, že vyšetrovaná - poručiťka, nekomunikuje adekvátne s okolitým svetom, nechápe objektívnu realitu a jej psychické funkcie sú úplne vymiznuté. Na pojednávaní, ktoré sa konalo dňa 08.12.2015 žalovaný 1/ uviedol, že na podanom návrhu trvá. Od mesiaca 10/2015 bola poručiťka umiestnená v centre sociálnych služieb, keďže ohrozovala nielen seba, ale aj svoje okolie. Žalovaný 1/ uvádzal, že poručiťka až do tohto umiestnenia bývala sama vo svojom rodinnom dome, avšak vzhľadom na zdravotný stav si vyžadovala celodennú starostlivosť. Ak poručiťka žila sama, musel sa o ňu starať, nakupovať jej, dávkovať lieky, nepoznala hodnotu peňazí, musel jej prerátavať dôchodok. Veľakrát sa stalo, že keď odcestovala, nedokázala sa sama domov vrátiť. Následne na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým súd pozbavil poručiťku spôsobilosti na právne úkony a za opatrovníka pre menovanú ustanovil žalovaného 1/.

17. Z vyšetrovacieho spisu OR PZ Považská Bystrica ČVS:ORP-263/2-VYS-PB-2014 mal súd za preukázané, že žalovaný 1/ podal trestné oznámenie, pričom zo zápisnice o trestnom oznámení zo dňa 05.05.2014 vyplýva, že toto trestné oznámenie podal z dôvodu, že matke zaslali Lesy SR sumu cca 16.000,- eur v apríli roku 2014 s tým, že pracovníčka pošty kontaktovala žalobkyňu, ktorá pricestovala a vložila uvedenú sumu na vkladnú knižku vedenú na meno žalobkyne. Na základe uvedeného trestného oznámenia začal vyšetrovateľ OR PZ Považská Bystrica uznesením zo dňa 02.06.2014 trestné stíhanie pre prečin sprenevery. V danej trestnej veci bola vypočutá aj poručiťka v pozícii svedkyne - poškodenej, kde dňa 10.06.2014 pred vyšetrovateľom okrem iného uviedla, že je na tom zdravotne zle z dôvodu sluchu, ktorý má natoľko zhoršený, že zle počuje. Vypovedala ohľadne týchto finančných prostriedkov, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie. V závere zápisnice sa uvádza, že po prečítaní zápisnice, ktorá bola nahlas diktovaná, svedkyňa - poškodená vyhlasuje, že jej obsah súhlasí s výpoveďou a nežiada opravu ani doplnenie. Uvedená zápisnica je podpísaná poručiťkou. Dňa 13.10.2014 bola vypočutá aj pracovníčka pošty v G. - C. N., ktorá okrem iného vypovedala aj to, že kolegyňou bola upozomená na to, že 04.03.2014 si poručiťka spolu so žalobkyňou príde pre finančné prostriedky vo výške 16.738,29 eur. Uvedená svedkyňa vypovedala, že predmetný deň sa tieto dve dostavili na poštu, na podpis dala poručiťke dva poukazy na výplatu, ktoré poručiťka vlastnoručne podpísala. Keď chcela sumu vyplatiť, oslovila ju žalobkyňa, že chcú peniaze vložiť na nejaký produkt Poštovej banky, poručiťka na to nič nehovorila. Keď im svedkyňa navrhla určitý produkt, s týmto obe súhlasili, resp. nevyjadrili žiaden protest. Keď chcela vypisovať tlačivo, vypýtala si od poručiťky občiansky preukaz, na čo jej poručiťka povedala, že nech sú peniaze napísané na žalobkyňu, prípadne vnučku poručiťky. Žalobkyňa s týmto súhlasila, pričom svedkyňa sa opýtala aj poručiťky, či vkladná knižka bude iba na meno žalobkyne a poručiťka s týmto súhlasila. Peniaze teda boli vložené na vkladnú knižku vedenú na meno žalobkyne. Následne z banky odišli. Dňa 13.10.2014 vypovedala aj svedkyňa C. G., pracovníčka pošty v G.. Uviedla, že v roku 2014 prišla za ňou osobne poručiťka, prišla sama, a svedkyňu požiadala, či by jej nemohla skontrolovať jednu zmluvu. Po vzhliadnutí danej zmluvy svedkyňa zistila, že v zmluve je miesto na podpis poručiťky, preto poručiťke povedala, že ak s tou zmluvou súhlasí, musí ju podpísať osobne, vlastnoručne. Poručiťka povedala, že uvedenú zmluvu podpíše a priamo pred svedkyňou ju aj podpísala. Poručiťka svedkyňi povedala, že ak jej prídu z danej zmluvy peniaze, že má vyrozumieť o tom žalobkyňu - poručiťka nechala svedkyňi k dispozícii telefónne číslo na žalobkyňu s tým, že spolu si prídu pre peniaze. Danú zmluvu zaslala ako obyčajnú listovú zásielku, podľa požiadavky poručiťky, na adresu žalobkyne. Následne, keď prišli peniaze, tak vyrozumela o tomto žalobkyňu a pri výplate dňa 04.03.2014 svedkyňa nebola prítomná.

18. V trestnom konaní bola vypočutá aj žalobkyňa, pričom zo zápisnice o jej výsluchu ako svedkyne zo dňa 12.11.2014 vyplýva, že s matkou - poručiťkou mala veľmi dobrý vzťah, každý deň jej telefonovala do 17.04.2014. Volala jej ako sa má, aký je jej zdravotný stav, uviedla, že s mamou - poručiťkou sa telefonovalo ťažko, nakoľko zle počula. Každú druhú zimu ku nej matka - poručiťka chodila, striedali

sa s bratom. Vypovedala k tomu, ako prišla aj s poručiiteľkou na poštu do G. dňa 04.03.2014. Uviedla, že pre poručiiteľku bola doma, obliekla sa a išli. Spolu s dcérou jej žalobkyňa povedala, že prišli peniaze, z čoho mala radosť a ďalej jej povedali, že nech sa oblečie, a že ich pôjdu vybrať. V aute po ceste na poštu jej žalobkyňa povedala, či chce peniaze uložiť na účet alebo na vkladnú knižku. Tak ako poručiiteľka chcela, peniaze vložila na vkladnú knižku na meno žalobkyne. Túto vkladnú knižku žalobkyňa založila po dohode s poručiiteľkou na pošte. Finančné prostriedky uložené na danej vkladnej knižke vybrala preto, lebo poručiiteľka jej každý deň telefonovala, aby jej tieto peniaze dala.

XX. I.. C.. K. D. pred vyšetrovateľom dňa 16.12.2014 v postavení svedkyne vypovedala, že sa zúčastnila spolu so žalobkyňou a poručiiteľkou výplaty peňazí na pošte. Poručiiteľka mala žalobkyňi povedať, aby si peniaze nechala, lebo že keď ich bude potrebovať, tak sa žalobkyňa o ňu postará. Žalobkyňa jej na to povedala, že tie peniaze nechce a s poručiiteľkou sa na pošte dohodli, že založia vkladnú knižku, na ktorej však nechcela poručiiteľka figurovať. Založila sa teda vkladná knižka na meno žalobkyne, s čím poručiiteľka súhlasila, bola s tým úplne spokojná.

20. Dňa 15.01.2015 bol vypracovaný podnet na zastavenie trestného stíhania v danej trestnej veci, a to z dôvodu, že sa jedná o občiansko-právny spor. Poručiiteľka slobodne a dobrovoľne dala žalobkyňi dané peniaze bez nátlaku, žalobkyňa pri zriaďovaní vkladnej knižky konala výslovne na žiadosť a pokyny poručiiteľky.

21. Z uznesenia OR PZ Považská Bystrica ČVS:ORP-263/2-VYS-PB-2014 zo dňa 15.01.2015 je zrejmé, že dané trestné stíhanie bolo zastavené, nakoľko skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

22. Z uznesenia Okresnej prokuratúry Považská Bystrica PV 592/14/3306-14 zo dňa 06.02.2015, ktorým prokurátor rozhodol o zamietnutí sťažnosti poručiiteľky proti uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania zo dňa 15.01.2015, nakoľko táto sťažnosť bola nedôvodná, sú zrejme rôzne rukou písané poznámky, kde sa rukou píše na strane 2 „všecko je falšované“, na strane 4 „mi dala, obrali ma, všetko, ja som jej nič také nepovedala, toto je cigánstvo, prečo falšuje...“, na strane 5 „šecko je falšované“, a na strane 6 „neviem, či by ste súhlasili, keď by to urobela Vaša dcéra matke, čo má 85 rokov a je po ťažkej operácii a chodí do Bratislavy na kontrolu na onkológiu“. Uvedené uznesenie predložil žalovaný 1/ na podporu svojho tvrdenia, že poručiiteľka netrpela duševnou poruchou v čase spisania závetu.

23. Z dekurzu A. C. J. D.. O.. M.., zo dňa 16.03.2011 vyplýva, že poručiiteľka tam absolvovala vyšetrenie, kde v rámci objektívnej anamnézy sa okrem iného uvádza hypakúza.

24. Z emailu C.. K. T., adresovaného žalobkyňi zo dňa 14.05.2018 vyplýva, že poručiiteľka bola dispenzarizovaná na foniatrickej ambulancii pre ťažkú percepčnú poruchu sluchu, posledné naslúchadlo dostala 06.08.2009, posledná kontrola bola 03.07.2014.

25. Z listu C.. K. T., lekára-foniatra zo dňa 13.12.2018 adresovaného právneho zástupcovi žalobkyne vyplýva, že poručiiteľka trpela obojstrannou percepčnou poruchou sluchu ťažkého stupňa. Poručiiteľka mala predpísané naslúchadlo dňa 11.6.1999, 7.1.2006 a posledné dňa 6.8.2009. Porucha sluchu tohto druhu sa nedá liečiť, len kompenzovať čiastočne naslúchadlom. Ďalej sa v danom liste uvádza, že pacientka - poručiiteľka bez naslúchadla počula slabo, podľa posledného vyšetrenia rozumenia reči v roku 2011 rozumela 40% pri 100 dB obojstranne, pri poslednom vyšetrení v roku 2014 vzhľadom na celkový stav pacientky už lekárka naslúchadlo neindikovala. V závere sa uvádza, že pacientka bola aj v starostlivosti psychiatra pre stareckú zmenu osobnosti.

XX. C.. W. Š.Á., Q.., C., vypracovateľka súkromného znaleckého posudku č. 1/2019 zo dňa 24.4.2019 v danom znaleckom posudku uvádza, že o vypracovanie tohto posudku ju požiadala žalobkyňa. Zo záverov tohto znaleckého posudku je zrejmé, že znalkyňa vychádzala i zo súkromného znaleckého posudku C.. C. č. 4/2019. V závere posudku sa uvádza, že „vzhľadom na celkový stav pacientky (viď nižšie), ktorý jej už od roku 2014 neumožňoval pri presbyakúze používanie naslúchadla pričom aj s pomocou naslúchadla v roku 2011 pri 100 dB obojstranne rozumela len na 40%, je zrejmé, že pacientka (poručiiteľka- pozn. súdu) bola bez naslúchadla dňa 21.5.2014 prakticky hluchá. Nestačí totiž počuť

čisté tóny, je dôležité, aby pacient vedel reči porozumieť, čo v prípade pacientky už v roku 2011 bolo výrazne limitované. V čase, ku ktorému sa viaže položená otázka, mala pacientka 84 rokov. Vo viacerých lekárskych a ošetrovacích správach je uvedené, že pacientka má ťažkú poruchu sluchu a kontakt je s ňou sťažený alebo že je hluchá. Rovnako o tom svedčí záznam, že syn s ňou musel komunikovať písomne na lístkoch v roku 2015. V znaleckom posudku C.. K. C. č. 4/2019 sa o duševnom stave nebohej uvádza, že vyšetovaná trpí demenciou Alzheimerovho typu s neskorým začiatkom, ťažkého stupňa s vymiznutím pamäti, intelektu, orientácie, myslenia, symbolických a kognitívnych funkcií. Tento stav bol trvalý a liečbou neovplyviteľný. Vyšetovaná nebola spôsobilá zabezpečiť svoje základné osobné potreby a nedokázala sa o seba postarať v právnych úkonoch.“ V na konci záveru uvedeného znaleckého posudku sa uvádza, že porucha sluchu pri presbycusis rýchlejšie alebo pomalšie progreduje a neraz vedie k úplnej strate sluchu. Včasná rehabilitácia naslúchadlom je jediným riešením.

27. Z veľkého lekárskeho slovníka uverejneného na <http://lekarske.slovníky.cz> hypakúza (hypacusis) = nedoslýchavosť, porucha sluchu.

28. Z listu podpísaného „Vlasta“ vyplýva, že žalobkyňa napísala tento list poručiiteľke, v ktorom liste okrem iného uviedla, že poručiiteľke nepíše a netelefonuje a za to sa má poďakovať Satanovi. Z obsahu listu je zrejme, že list bol napísaný po dátume 8.5.2014 (viď druhá veta listu).

29. Z listu podpísaného „K.“ vyplýva, že osoba menom K. napísala daný list babke, z ktorého je zrejme, že osoba menom K. volala babke, ale asi nepočula telefón. O uvedenom liste žalovaný uviedol, že je to dôkaz, že poručiiteľka netrpela diagnózou hluchota. Podľa žalovaného 1/ bol tento list doručený poručiiteľke dňa 15.5.2015.

30. Svedok I. T., bez vzťahu k stranám sporu vypovedal, že býva blízko od rodinného domu, v ktorom bývala poručiiteľka. Uviedol, že sem-tam niečo nezapočula, ale keď na ňu zakričal, otočila sa smerom k nemu. Dodal, že často chodievala na prechádzky, chodila aj autobusom do G., vedela ho poprosiť o pomoc keď potrebovala. Poručiiteľka chodievala aj na rôzne akcie v obci.

XX. C.. S. G. v odbornom vyjadrení č. 73/2018 zo dňa 19.09.2018 uviedol, že pri vypracovaní odborného vyjadrenia bral ako dôkazový materiál lekárske záznamy zo zdravotnej dokumentácie poručiiteľky z obdobia pred podpisom závetu, t. j. pred 21.05.2014 (strana č. 4 znaleckého posudku). Záznamy o dezorientácii miestom a časom boli v zdravotnej dokumentácii iba z prvých dní hospitalizácie od 12.11.2010 do 19.11.2010, kde bola preložená na doliečenie z chirurgického oddelenia po náročnom chirurgickom zákroku. Prechodne prítomná dezorientácia bola v pooperačnom období rekonvalescencie podmienená všetkými okolnosťami náročného chirurgického zákroku, napr. vplyv anestézy na 80 ročnú geriatrickú pacientku s cerebosklerotickými zmenami na mozgu, anémia, krvné straty, dehydratácia. V zdravotnej dokumentácii neboli viac zmienky o dezorientácii pre hospitalizáciu na oddelenie paliatívnej starostlivosti ani po nej. Pri psychiatrických kontrolách bol opakovane stanovený záver, mierna kognitívna porucha (F 06.7). Poručiiteľka v deň podpisu závetu 21.05.2014 preukázateľne trpela miernou kognitívnou poruchou a organicky podmienenými zmenami osobnosti. V období pred podpisom závetu boli opakovane v zdravotnej dokumentácii zmienky o zabúdaní - zabúdanie je prejavom mnestických, t. j. pamäťových porúch prevažne v oblasti novopamäti - zabúda, aký je deň v kalendári. Na takýchto poruchách novopamäti nemožno postaviť diagnózu demencia, navyše ak je konštatované, že je postihnutie iba mierne a vyžaduje iba určitú pomoc, pričom je do značnej miery samostatná. Pri psychiatrických vyšetreniach sa konštatuje, že je orientovaná, čo vylučuje demenciu, situáciu a okolnosti vyšetrenia si uvedomovala, jej odpovede boli formálne priliehavé, čo znamená, že jej úsudok bol zachovaný (strana 5, 6 znaleckého posudku). Na rozdiel do demencie nedochádza pri miernej kognitívnej poruche k ovplyvneniu bežných aktivít všedného dňa a nie je narušené fungovanie jedinca s diagnózou mierna kognitívna porucha. Nie je vylúčený s odstupom času prechod od tejto klinickej jednotky práve do demencie. Mierna kognitívna porucha je medzistupeň medzi očakávaným úbytkom kognitívnych funkcií spôsobených normálnym starnutím a vážnejším úpadkom demencie. Mierna kognitívna porucha môže zvýšiť riziko pre neskôr postupujúcu demenciu, ale u niektorých ľudí s takouto diagnózou sa tento stav nikdy nezhorší, dokonca sa môže zlepšiť. Ľudia s takouto diagnózou majú významne zvýšené riziko vzniku Alzheimerovej choroby. V závere uvedeného odborného vyjadrenia znalec uvádza, že menovaná poručiiteľka v deň podpisu závetu trpela miernou kognitívnou poruchou a organicky podmienenými zmenami osobnosti. Takúto poruchu nemožno považovať za diagnózu spochybnujúcu závet z dôvodu obmedzenia spôsobilosti na právne

úkony. Človeka s miernou kognitívnou poruchou možno považovať za plne spôsobilého na právne úkony. Mierna kognitívna porucha je považovaná iba za „predstupeň“ demencie.

Z príloh k znaleckému posudku vyplýva, že poručiiteľka pred podpisom závetu poslednýkrát navštívila psychiatrickú ambulanciu svojho ošetrojúceho C.. G. dňa 20.08.2013. Zo záznamu o tejto návšteve je zrejmé, že v tom čase bývala sama v dome, bola pri vedomí, orientovaná, bolo u nej badať trápenosť, ľútosťivosť pre rodinné problémy, poruchy vnímania neboli vyzozorované, ani bludné postoje, hospitalizácia na psychiatrickom oddelení nebola podľa lekára nutná s tým, že aj naďalej bola poručiiteľka diagnostikovaná pre diagnózy V. XX.X, V. XX.X S. V. XX.X. Rovnako tak z príloh vyplýva, že rôzni lekári, resp. zdravotnícky personál sa ohľadne kontaktu s poručiiteľkou vyjadrovali odlišne - napr. 14.10.2009 kontakt sťažnený pre značný stupeň hypacusis, 9.7.2010 nepočuje, 28.10.2010 kontakt výrazne sťažnený pre hypacusis, 19.11.2010 nahluchlá ťažší dohovor, 11.6.2013 hluchá, komunikácia sťažnená, 10.12.2013 spolupracuje.

32. Znalec C.. S. G. na pojednávaní uviedol, že pri svojom odbornom posudku vychádzal zo zdravotnej dokumentácie. Poručiiteľka bola vždy orientovaná, posledné vyšetrenie pred podpisom závetu bolo zo dňa 10.12.2013, jednalo sa o interné vyšetrenie, kde je údaj, že pacientka je orientovaná a spolupracuje. C.. G. dňa 20.08.2013 konštatoval, že je orientovaná, situáciu postihuje a neboli zistené žiadne bludné postoje, t. j. že by bola voči niekomu chorobne zaujatá, čo by mohlo spochybňovať jej spôsobilosť na právne úkony. Neexistuje žiaden relevantný dôkaz v zdravotnej dokumentácii, že by v čase podpisu notárskej zápisnice - závetu, poručiiteľka nebola spôsobilá na právne úkony. Uviedol, že človek môže upadnúť zo stavu plnej spôsobilosti do stavu ťažkej demencie aj za oveľa kratšiu dobu ako sú 2 roky. Už samotný fakt, že mala miernu kognitívnu poruchu, je znakom, že sa u nej demencia vyvíjala, ale nemusela sa vyvinúť. Niektorí ľudia s takouto diagnózou aj dlhodobo žijú bez toho, aby sa u nich demencia prejavila. Demencia sa vyvíja plíživo, na jej vznik vplýva viacero faktorov, napr. obezita, dehydratácia, operácia. Mierna kognitívna porucha je možný predstupeň Alzheimerovej demencie. Pri demencii Alzheimerovho typu môže byť aj ľahký stupeň, kde môže byť orientácia zachovaná, hlavne situáciu človek dokáže postihovať, a ani ľahká forma Alzheimerovej demencie ešte nemusí mať za následok obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Posudzovanie, či osoba je orientovaná miestom a časom je iba jedným z čiastkových momentov, nie je to dominantný moment. Do času, kým nebola poručiiteľka hospitalizovaná, nebola v zdravotnom zázname zmienka o tom, že by trpela takou závažnou chorobou, ktorá by ovplyvňovala jej spôsobilosť na právne úkony. Zmienky v zdravotnom zázname sú síce chabé, avšak skôr svedčia v prospech tvrdeniam, že bola orientovaná. Orientovaná znamená, že zmysluplne, logicky komunikovala, nie len že vedela, aký je dátum a kde je. Ak by osoba trpela ťažkou formou demencie, nevedela by si naplánovať deň, že musí ísť k lekárovi, že treba ísť za tým účelom na autobus, nevedela by si spomenúť, prečo tam ide, ani to, že je chorá. Toto sú ťažké poruchy pamäte, poruchy exekutívnych a radiacich funkcií. Rovnako by ani nevedela takáto osoba prísť na políciu vypovedať, nakoľko symbolické funkcie sú takmer vymiznuté, človek nie je schopný sformulovať vlastnú výpoveď, vetu začne a nedokončí ju. Človek s ťažkou demenciou by nedokázal súvislú vetu napísať, resp. by nevedel napísať homogénny text, a ani ho slovne sformulovať, rovnako by tak nevedel ani čítať a pochopiť text. V prípade, že osoba vie sformulovať právny úkon, vie, aký úkon robí a aké má následky, ak vie pochopiť jeho následky, nie sú natoľko poškodené rozpoznávacíe schopnosti, tak je spôsobilá na daný právny úkon. Akonáhle toto nevie chápať, na taký právny úkon nie je spôsobilá. Organická porucha osobnosti nemusí viesť k obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony. Stredná a ťažká demencia Alzheimerovho typu áno, pri ľahkej forme demencie sa dá uvažovať podľa miery čoho je človek aktuálne schopný.

XX. C.. K. C., vypracovateľka súkromného znaleckého posudku č. 4/2019 zo dňa 28.01.2019 v danom znaleckom posudku uvádza, že podkladmi pre vypracovanie znaleckého posudku bola žiadosť navrhovateľky - žalobkyne, anamnestické údaje a zdravotná dokumentácia posudzovanej - poručiiteľky, znalecký posudok č. 45/2015 a 73/2018, oba vypracované znalcom C.. S. G. a žaloba o určenie neplatnosti závetu z 23.11.2017. Z bodu II. uvedeného znaleckého posudku vyplýva, že znalkyňa vychádzala aj z obsahu znaleckého posudku C.. G. v konaní 7Ps/10/2015, rovnako tak zo zdravotnej dokumentácie konštatujúc, že v roku 2014 nie je žiaden záznam o psychiatrickej kontrole. Následne psychiatra navštívila poručiiteľka až 07.05.2015 - podľa uvedeného záznamu bol verbálny kontakt s poručiiteľkou výrazne obmedzený pre ťažkú hypakúzu, syn jej píše otázky na lístok, u menovanej bola opätovne stanovená diagnóza F 06.3, F 06.7 a F 07.0. Zo znaleckého posudku, konkrétne zo strany 6, 8 je zrejmé, že znalkyňa čerpala aj informácie od žalobkyne a heteroanamnézu zo

strany žalovaného 1/ mala znalkyňa k dispozícii zo znaleckého posudku C.. G. č. 45/2015, rozpísanú na strane 8. V závere uvedeného znaleckého posudku C.. C. uvádza, že ambulantne psychiatricky bola poručiiteľka liečená od roku 1998. V roku 2002 trpela prechodnou diagnózou F 06.0 organickou halucinózou a F 06.7 ľahkou kognitívnou poruchou. Po smrti syna sa jej psychický stav zhoršil a bola jej konštatovaná diagnóza F 07.0 organická porucha osobnosti. Znalkyňa uvádza, že analýzou zo zdravotnej dokumentácie možno konštatovať, že posudzovaná poručiiteľka cca od roku 2011 trpela demenciou Alzheimerovho typu. Táto bola potvrdená aj CT nálezom v roku 2015 s konštatovaním mozgovej atrofie, t. j. úbytku mozgového tkaniva, ktoré sa vyvíja niekoľko rokov. V roku 2015 trpela na diagnózu demencia Alzheimerovho typu ťažkého stupňa s úplnou neschopnosťou právnych úkonov a nutnosťou trvalej opatrovateľskej starostlivosti. Nesúhlasila so záverom C.. G., ktorý vyslovil v odbore vyjadrení č. 73/2018 v súvislosti s diagnózou poručiiteľky v čase podpisu závetu, nakoľko tento podľa znalkyne podcenil a neanalyzoval diagnózu organickú poruchu osobnosti uvedenú v psychiatrickej dokumentácii od roku 2008 až 2010, pre ktorú je charakteristická degradácia exekutívnych funkcií myslenia, ako i paranoidnú psychotickú poruchu zaznamenanú v dokumentácii psychiatra v roku 2013 a fakt, že posudzovaná bola dlhodobo paranoidná voči žalovanému a napriek tomu podpísala závet v jeho prospech. Znalec C.. G. postavil záver odborného vyjadrenia č. 73/2018 na tvrdení, že posudzovaná mala do roku 2014 zachované vedomie a orientáciu, avšak diagnóza F 07.0 organická porucha osobnosti je definovaná poruchou exekutívnych riadiacich funkcií myslenia a môže, ale nemusí súvisieť s poruchou orientácie vyšetrovaného. Demencia Alzheimerovho typu sa u poručiiteľky nerozvinula až po podpise závetu 21.05.2014, ale rozvíjala sa dlhodobo predtým a bola, resp. je diagnostikovateľná cca od roku 2010 až 2011. V závere, v bode V. znalkyňa uvádza, že poručiiteľka v čase podpisu závetu 21.05.2014 trpela demenciou Alzheimerovho typu, ktorá sa u nej vyvíjala od roku 2010 až 2011, ale pre nedostatočnosť diagnostiky bola vedená pod diagnózou organická porucha osobnosti. Pre obe diagnózy je z posudkového hľadiska podstatná nezvratná hlboká redukcia až strata exekutívnych funkcií myslenia a napokon aj pamäti a intelektu. Poručiiteľka mala dňa 21.05.2014 stratu ovládacích a rozpoznávacích schopností, t. j. nebola schopná rozpoznať a ovládať svoje konanie a nebola schopná pochopiť zmysel a následky závetu.

34. Uvedená znalkyňa podala v písomnej forme aj stanovisko k výpovedi C.. G. na pojednávaní, ktoré sa konalo dňa 19.03.2019, v ktorom stanovisku uviedla, že znalec neanalyzoval objektívnu anamnézu posudzovanej - poručiiteľky, uvedenú v súdnom spise, kde žalobkyňa a žalovaný uvádzajú takmer zhodne viacročný vývoj psychickej poruchy. Opäť poukázala na to, čo žalovaný 1/ uviedol pred znalcom C.. G. v roku 2015 a čo je uvedené na strane 8 znaleckého posudku 45/2015. Znalkyňa ďalej uviedla, že C.. G. neanalyzoval nálezy iných lekárov posudzovanej. V časti Téza II. znalkyňa uvádza, že zo správy C.. T. z 13.12.2018 je zrejmé, že pacientka trpela obojstrannou perцепčnou poruchou sluchu ťažkého stupňa, t. j. ťažkou nahluchlosťou, naslúchadlo mala predpísané v roku 1999, 2006 a 2009. Pri poslednom vyšetrení v roku 2014 vzhľadom na celkový stav už naslúchadlo nebolo indikované - resp. predpísané, pre stareckú zmenu osobnosti, pre nechápavosť a nespôsobilosť naslúchadlo správne používať. Ďalej znalkyňa uvádza, že C.. G. neanalyzoval, nekomentoval paranoidnú psychotickú symptomatiku poškodennej, hoci je evidentná aj v nálezoch C.. G. už v roku 2011. Pri spísaní znaleckého posudku č. 45/2015 a č. 73/2018 už mal k dispozícii CT nález mozgu poručiiteľky s konštatovaním difúznej mozgovej atrofie, a mal teda dedukovať, že diagnóza organickej poruchy osobnosti F07.0 bola stanovená nesprávne, a že už od roku 2011 išlo o vývoj demencie Alzheimerovho typu. Znalec neanalyzoval a nekomentoval paranoidnú psychotickú symptomatiku poručiiteľky - s v. s. bludným tvrdením, že ju syn okráda a iné. Keďže posudzovaná od roku 2013 nebola u psychiatra, nie je možno analyzovať, či jej paranoidná psychotická porucha odznela, alebo vzhľadom na progredujúcu demenciu na paranoidné bludy zabudla. Tvrdenie znalca, že pani vedela prísť na políciu a vypovedať nesvedčí o dobrej psychickej kondícii menovanej poručiiteľky, ale svedčí pre paranoidnú psychotickú poruchu - nie je známe, či polícia jej výpovede prijala alebo odmietla pre evidentnú duševnú poruchu sťažovateľky... V závere uviedla, že sa plne pridržiava znaleckého posudku č. 4/2019 a trvá na tom, že poručiiteľka trpela v čase podpisu závetu demenciou Alzheimerovho typu vyvíjajúcou sa u nej od roku 2010 až 2011.

35. V konaní bola znalkyňa C.. K. C. aj vypočutá, ktorá uviedla, že sa pridržiava svojho znaleckého posudku vrátane stanoviska. Poručiiteľka v čase spísania závetu nebola spôsobilá pochopiť situáciu, trpela Alzheimerovou demenciou, ktorá sa vyvíja dlhodobo, a táto bola u nej evidentná najmenej od roku 2011. Jednalo sa o demenciu stredne ťažkého až ťažkého stupňa s navrhbenou paranoidnou psychopatickou poruchou s bludmi okrádania, zneužívania susedmi a inými ľuďmi. Znalkyňa uviedla, že sa nikdy s poručiiteľkou nestretla. Poručiiteľka mala v roku 2010 stanovenú diagnózu F 07, ktorá je

definovaná poklesom kognitívnych schopností, schopností poznávania. Ľahko dementní ľudia robia chybné kroky menej závažné, stredne ťažko a ťažko dementní robia veci a konajú úplne bezhlavo, chaoticky, bez toho, aby vedeli, čo robia a toto bol aj prípad poručiťky. Človek s Alzheimerovou demenciou sa stráca, blúdi, nevie, kam ide. Z CT nie je možné zistiť, kedy sa začala vyvíjať atrofia mozgu, ale nemohla sa vyvíjať ani za mesiac, ani za rok, jedná sa o dlhodobý vývoj. Stanovila rok 2011 za začiatok Alzheimerera. Uviedla, že atrofia mozgu sa môže vyvíjať u každého človeka bez ohľadu na vek, pričom môže mať dôvod genetický, infekčný, úrazový, cievny. Ak je atrofia mozgu spojená s poruchou intelektu, pamäti a kognitívnych funkcií, je to dôkaz o existencii Alzheimerovej choroby. Alzheimerova choroba sa vyvíja postupne, u každého pacienta je to individuálne. Nie sú výnimočné zhoršenia skokom, napr. po závažných telesných ochoreniach, psychotraumách, po cievnej mozgovej príhode, infekcii či úraze, pričom z ľahšej formy demencie môže človek upadnúť do ťažkej demencie aj za dobu menej ako 2 roky, aj zo dňa na deň. Potvrdila, že existuje ľahký, stredný a ťažký stupeň demencie, pričom človek s ľahšou formou demencie môže ale ani nemusí byť obmedzený v spôsobilosti na právne úkony. Uviedla, že si je 100%-ne istá, že poručiťka v čase spísania závetu nebola schopná chápať a rozpoznať situáciu, v ktorej sa nachádzala a ani ju ovládať v dôsledku Alzheimerovej demencie. Dodala, že advokát, ktorý spisuje zmluvu, resp. právny úkon s osobou, ktorá má ľahkú formu demencie, by mal vedieť posúdiť, či je táto osoba schopná posúdiť svoje aktuálne konanie a jeho dôsledky, či chápe situáciu. Pokiaľ osoba vie, čo ide konať, aké to má následky v ľahkej forme demencie, môže byť osoba schopná vykonať právny úkon. Všetky formy demencie môžu trvať 1-3 roky, celkovo sa pacient s demenciou dožíva cca 10 rokov.

36. V konaní bol vypočutý aj C.. I. G., ošetrojúci lekár - psychiater poručiťky, v procesnom postavení svedka, bez vzťahu k stranám sporu, ktorý vypovedal, že poručiťka bola u neho v evidencii od 11.8.1998. Až do svojej smrti bola u neho 33krát, z toho 31krát prišla sama. Po celú dobu kontrol neboli u nej také poruchy pamäte, že by sa nevedela orientovať. Zdravotný stav sa jej zhoršil v roku 2003, kedy k základnej diagnóze - emočná labilita F06.6 sa pridružili ľahké poruchy poznávania - F 06.7. Jednalo sa u nej o tzv. fyziologické zhoršenie pamäte, keď výkonnosť pamäte je nižšia, nejedná sa o demenciu. Takú poruchu, akú mala zistenú na psychiatrickom oddelení, u poručiťky nezistil. V roku 2011 sa u poručiťky objavila diagnóza F 07.0 - porucha osobnosti organického pôvodu, ktorá nesúvisí s intelektom. Keďže poručiťka chodievala k nemu sama, nemal odkiaľ získať údaje o jej anamnéze - o samoobslužných činnostiach, ako sa o seba stará a pod. Ak do správy napísal, že bola orientovaná, znamenalo to, že vedela, že je u lekára, že sa idú predpisovať lieky, že sa môže pýtať. Znamená to, že je orientovaná osobou, miestom a časom, že je orientovaná konkrétnou situáciou zodpovedajúcou realite. Pokiaľ bola pacientka nedoslýchavá, kontakt bol sťažný, musel sa zvýšiť hlas, prípadne sa otázka opakovala. Na pacientke pri vyšetreniach nevidel, že by mala Alzheimerera a z toho kontaktu to ani nevyplývalo. Vývoj je u každého iný. Pacientku nevidel v stave akútnej dekompenzácie, teda v stave s psychotickými príznakmi. Podľa prepúšťacej správy bola privezená na oddelenie z dôvodu, že ohrozovala seba a iných s tým, že podľa podania syna sa tento stav zhoršoval mesiac. Dodal, že u neho v takom stave nebola. Hospitalizácia poručiťky bola v 8/2015 a druhá v 9/2015.

37. Zo žalobkyňou predložených rukou písaných, nedatovaných lístočkov je zrejmé, že žalovaný 1/ (tvrdenie žalobkyne, že to písal žalovaný 1/, v konaní žalovaný 1/ nepoprel) napísal na lístky odkazy v znení: „volal G. zajtra o 9,00 na kontrolu, mala si tam byť v júni, asi ťa tam nechá asi týždeň na kontrole“, „Sucho v pivnici“, „zajtra si zober veci, prídem o pol deviatej pre teba“, „to je tvoja dreváreň“, „V pondelok ráno o trištvrti na päť máš tam 1192 EUR , 35760 korún“, „keď nepôjdeš, pošle sanitku“.

38. Z uznesenia tun. súdu č. k. 6D/192/2016-196 zo dňa 19.03.2018 vyplýva, že súd uznesením č. k. 6D/192/216-193 zo dňa 15.11.2017 právopl. 07.12.2017 odkázal žalobkyňu na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu po poručiťke.

39. Podľa § 137 písm. d) CSP, Žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

40. Podľa § 194 ods. 1 CMP, Ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac.

41. Podľa § 38 ods. 2 OZ, Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

42. Podľa § 40 ods. 1 OZ, Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný.

43. Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) (ďalej len „Notársky poriadok“), Listiny a osvedčovacie doložky (§ 56 ods. 2) vyhotovené v rámci notárskej činnosti (ďalej len "notárska listina"), ich osvedčené odpisy, potvrdenia a výpisy z notárskych centrálnych registrov a listiny vyhotovené pri činnosti podľa odseku 2 sú verejnými listinami.

44. Podľa § 51 ods. 1 Notárskeho poriadku, Ak je účastník hluchý alebo nemý, ak však môže čítať a písať, musí si zápisnicu sám prečítať a v nej vlastnou rukou pripísať, že ju čítal a že ju schvaľuje.

45. Žalobkyňa sa žalobou domáhala určenia, že závet poručiťky zo dňa 21.5.2014 je neplatný. Na podanie takejto žaloby bola odkázaná v rámci dedičského konania vedeného na tunajšom súde sp. zn. 6D/192/2016. Jedná sa teda o žalobu prípustnú podľa § 137 písm. d) CSP s poukazom na § 194 ods. 1 CMP.

46. Žalobkyňa svoj záver o neplatnosti závetu v žalobe odôvodnila tým, že poručiťka v čase spísania tohto závetu konala v duševnej poruche, ktorá ju na tento právny úkon robila neschopnou (§ 38 ods. 2 OZ). Na pojednávaní dňa 26.4.2018 tiež uviedla, že závet spĺňa aj formálne nedostatky, keďže poručiťka bola v čase spísania závetu nepočujúca. Dôvodila teda, že závet je neplatný aj z dôvodu predpokladaného ustanovením § 40 ods. 1 OZ v spojení s § 51 ods. 1 Notárskeho poriadku.

47. V zmysle čl. 8 CSP, strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu. V zmysle § 132 CSP, v žalobe sa okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh.

48. Z uvedeného článku, resp. ustanovenia zákona vyplýva to, že dôkazná povinnosť je špecifickou procesnou povinnosťou, ktorou je zaťažená sporová strana, ktorá v spore niečo tvrdí. Nedodržanie dôkaznej povinnosti a následne neunesenie dôkazného bremena vedie v prípade žalobcu k strate sporu. Dôkazy v sporovom konaní navrhujú strany sporu, súd následne rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. V klasickom sporovom konaní súd nevystupuje v pozícii aktívneho vyšetrovateľa, ale v pozícii arbitra, ktorý zistí skutkový stav len z komponentov, ktoré do konania dodali sporové strany. Bez aktivity strán súd v zisťovaní skutkového stavu nepokračuje - uzavrie proces vytvárania skutkového základu pre meritórne rozhodnutie a vec rozhodne. Civilný proces je totiž riadený princípom dispozičným, prejednávacím, princípom kontradiktórnosti a koncentrácie, ako i princípom formálnej pravdy. Súd môže pri vytváraní skutkového základu zohľadňovať všeobecne známe skutočnosti a skutočnosti známe súdu z jeho úradnej činnosti, zohľadňovať rozhodnutia iných orgánov, ktorými je súd viazaný, vychádzať zo skutkových zistení, vyplývajúcich z nepopretia skutkových tvrdení, ako i osvojiť si zhodné tvrdenia strán. Súd vychádza pri svojom rozhodovaní len z toho, čo vyšlo v konaní najavo.

49. V súdenom prípade žalovaný 1/ jednoznačne poprel tvrdenia žalobkyne, a síce, že poručiťka bola v čase spísania závetu nespôsobilá pre tento právny úkon z dôvodu svojej duševnej poruchy, resp. že by poručiťka bola v tom čase nepočujúca - hluchá, čo by spôsobovalo neplatnosť závetu pre nesplnenie formálnych podmienok. Žalovaná 2/ sa k žalobe vo vzťahu k duševnej poruche poručiťky nevedela vyjadriť; potvrdila síce, že poručiťka slabšie počula a bolo treba na ňu kričať ako i to, že v peniazoch sa nevyzerala.

50. V zmysle uvedených všeobecných záverov o dokazovaní bolo bremeno dokazovania na žalobkyni. V konaní boli zo strany súdu vykonané všetky dôkazy, ktoré navrhovali strany sporu na podporu svojich tvrdení, s výnimkou výsluchu svedka - notára I.. L. T., a to z dôvodov uvedených v bode 68. odôvodnenia tohto rozsudku.

51. Žalobkyňa svoje tvrdenia ohľadne nespôsobilosti poručiteľky dňa 21.5.2014 spísať závet opierala o súkromný znalecký posudok C.. C. č. 4/2019, o jeho doplnenie ako i výpoveď C.. C. na pojednávaní.

52. Z obsahu súkromného znaleckého posudku C.. C. č. 4/19 je zrejmé, že znalkyňa pri vypracovaní posudku vychádzala okrem iného i z anamnézy - subjektívnych údajov žalobkyne, ktoré jej pre tento účel poskytla žalobkyňa (viď bod III. na strane 6, 7, resp. bod IV. predmetného znaleckého posudku), ako i z údajov, ktoré žalovaný 1/ poskytol C.. G. pre účely vypracovania znaleckého posudku č. 45/2015 uvedené na strane 8 tohto znaleckého posudku. Je teda zrejmé, že znalkyňa pri vyhotovovaní znaleckého posudku vychádzala i zo subjektívnych tvrdení žalobkyne, resp. z údajov - informácií uvedených žalovaným 1/, ktoré v konaní nevyšli najavo a z vykonaného dokazovania nevyplynuli. Žalobkyňa takéto informácie či už formou skutkových tvrdení, resp. formou výpovede v konaní vôbec neuviedla, a zo znaleckého posudku C.. G. č. 45/2015 vypracovaného pre účely konania vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. 7Ps/10/2015 žalobkyňa žiadala prečítať výlučne stranu 25 - teda bod III. Záver daného znaleckého posudku, pričom tento listinný dôkaz - strana 25. znaleckého posudku bol vykonaný až po vypracovaní znaleckého posudku C.. C., stanoviska k nemu a výpovedi znalkyne na pojednávaní. Takýto postup znalkyne je teda neprípustný. Znalec pri vypracovaní znaleckého posudku musí prihliadnuť len k tým skutočnostiam, ktoré v konaní vyšli najavo. V odbornej literatúre zmienenej v rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/5226/2009 zo dňa 19.5.2011 (vzhladom na rovnaké znenie ustanovenia § 38 ods. 2 OZ a ustanovenia § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka Českej republiky č. 40/1964 Sb. úč. do 31.12.2013 (ďalej len „OZ ČR“) sú rozhodnutia súdov Českej republiky použiteľné aj na tento súdený prípad) sa uvádza, že pri posudzovaní spôsobilosti už zomretých osôb ku konkrétnemu právnemu úkonu je znalcová úloha podstatne sťažená a vychádza iba zo spisového materiálu, napr. i zo svedeckých výpovedí, najlepšie tým, ktorým súd uveril a o ktoré znalecké zhodnotenie sudca požiadal. Inak by sa mal zamerať skôr na zdravotné nálezy, hlavne z doby najbližšej posudzovanému právnemu úkonu (Soudně psychiatrická expertíza z pohľadu znalecké praxe, Bulletin advokacie č. 4/1998). Už z tohto dôvodu nemožno na závery znalkyne C.. C., ktorá tvrdí, že poručiteľka trpela v čase podpisu závetu dňa 21.5.2014 demenciou Alzheimerovho typu, prihliadnuť.

53. Odhliadnuc od toho, že znalkyňa C.. C. vychádzala pri vypracovaní znaleckého posudku aj z tých skutočností, ktoré v konaní nevyšli najavo, je potrebné zmieniť i to, že tento znalecký posudok vychádza z odborných dedukcií, resp. dohadov. Znalkyňa síce na pojednávaní uviedla, že si je na 100% istá, že poručiteľka nebola schopná chápať a rozpoznať situáciu, v ktorej sa v čase podpisu závetu nachádzala a ani ju ovládať v dôsledku Alzheimerovej demencie, a to stredne ťažkého až ťažkého stupňa, na druhej strane prisvedčila, že poručiteľku nikdy nevyšetrovala, nikdy s ňou neprišla do kontaktu. Ak absentujú zdravotné záznamy o zdravotnom stave poručiteľky od lekára - psychiatra z obdobia krátko pred spísaním závetu, za situácie, keď poručiteľka bývala doma sama (pričom znalkyňa uviedla, že pri demencii stredne ťažkej až ťažkej je nutná 24-hodinová starostlivosť), keď poručiteľka vypovedala na polícii, komunikovala s pracovníčkou pošty (viď vyšetrovací spis), podľa svedka C.. G. - jej ošetrojúceho lekára psychiatra chodila na kontroly väčšinou sama - z 33-och kontrol prišla sama 31krát, pričom uviedol, že nikdy nevidel poručiteľku v takom stave, ako ju diagnostikovali na oddelení v auguste a septembri 2015 /s psychotickými príznakmi a dekompenzovanú/ s tým, že ak by sa taká javila na kontrole, hneď by ju poslal na hospitalizáciu ako akútny prípad, nemožno podľa názoru súdu so 100%-nou istotou, a ani bezpečne skonštatovať, že poručiteľka trpela takou poruchou v čase spísania závetu, akú jej diagnostikovala C.. C.. V zhode so znalcom C.. S. G. uviedla, že táto demencia sa vyvíja postupne, pričom u každého pacienta je to individuálne. Znalkyňa tiež uviedla, že nie sú výnimočné ani zhoršenia skokom, po závažných telesných ochoreniach, psychotraumách a pod. Na jednej strane znalkyňa pripustila, že z ľahšej formy demencie môže človek upadnúť do ťažkej formy aj za menej ako 2 roky, aj zo dňa na deň, pokiaľ je to spôsobené napr. cievnou mozgovou príhodou, infekciou, úrazom, psychickou traumou a podobne, na druhej strane skonštatovala za situácie, že ako poslednú mala k dispozícii informáciu od ambulantného psychiatra zo dňa 20.8.2013 (ktorá informácia pritom nepotvrďuje, že poručiteľka v tom čase trpela závažnou duševnou poruchou), t. j. 9 mesiacov starú, že poručiteľka trpela v čase spísania závetu takou závažnou duševnou poruchou, ktorá by ju robila neschopnou vykonať právny úkon. Ak teda znalkyňa pripustila možnosť, že osoba s ľahšou formou demencie (ktorá tiež obiter dictum nebola bezpečne u poručiteľky v čase spísania závetu diagnostikovaná) môže upadnúť do ťažších foriem aj v podstate zo dňa na deň, za situácie, že od 21.5.2014, kedy došlo k spísaniu závetu, do hospitalizácie poručiteľky, ktorá bola v roku 2015, resp. do vypracovania znaleckého posudku C.. G. č. 45/2015 pre účely pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, ubehlo niekoľko mesiacov, podľa názoru súdu nebolo zo strany žalobkyne bezpečne preukázané, že poručiteľka v čase spísania závetu nedokázala posúdiť

následky svojho konania alebo svoje konanie ovládať. Nemožno totiž vylúčiť (kvôli absencii zdravotných záznamov v čase krátko pred spísaním závetu), že duševná porucha u poručiťky začala progredovať až po spísaní závetu, a teda že v čase spísania závetu si poručiťka plne uvedomovala následky svojho konania a toto svoje konanie dokázala ovládnuť.

54. Skutočnosť, že znalkyňa svoje závery postavila na dedukciách potvrdzuje i to, že sama v stanovisku k výpovediam C.. G. - téza III uviedla, že ak C.. G. mal k dispozícii CT nález mozgu s konštatovaním difúznej mozgovej atrofie, mal dedukovať, že diagnóza F 07.0 bola stanovená nesprávne a že už od roku 2011 išlo o vývoj demencie Alzheimerovho typu. Uvedené preukazuje to, že znalkyňa len predpokladá u poručiťky ňou stanovenú diagnózu v čase spísania závetu. Stanovenie diagnózy u poručiťky na 100%, ako sa snaží prezentovať menovaná znalkyňa, za absencie relevantnej zdravotnej dokumentácie však podľa názoru súdu nie je možné.

55. Ak aj znalkyňa poukazuje na existenciu CT mozgu v roku 2015 preukazujúce atrofiu mozgu poručiťky, a ktorá je podľa nej spolu s ďalšími okolnosťami dôkazom Alzheimerovej demencie u poručiťky, v konaní nebolo preukázané, že mozog poručiťky bol ku dňu 21.5.2014 v takom stave, ktorý by svedčil v prospech diagnózy Alzheimerova demencia stredne ťažkého až ťažkého stupňa. Sama znalkyňa totiž nevedela uviesť, kedy sa u poručiťky atrofia začala vyvíjať.

56. V tejto súvislosti tiež je potrebné poukázať i na obsah samotného závetu, ktorý bol spísaný vo forme notárskej zápisnice, preto je považovaný v zmysle § 205 CSP za verejnú listinu. V tejto notárskej zápisnici sa uvádza, že poručiťka sa dňa 21.5.2014 dostavila pred notára, ktorý s ňou vykonal osobný pohovor za účelom zistenia, či poručiťka bola spôsobilá na právne úkony. Poručiťka notára zároveň požiadala o spísanie závetu. Je teda zrejmé, že notár vykonal s poručiťkou pohovor, že poručiťka s notárom komunikovala. Znalkyňa C.. C. na pojednávaní uviedla, že napr. advokát by mal už pri diagnóze demencia v ľahkej forme vedieť posúdiť, či táto osoba chápe situáciu a či je schopná posúdiť svoje aktuálne konanie a jeho dôsledky. Znalkyňa zároveň uviedla, že poručiťka trpela stredne ťažkou, resp. ťažkou demenciou. Ak laik - nepsychiater (napr. aj notár) je schopný u osoby s ľahkou formou demencie posúdiť, či taká osoba chápe aký úkon ide robiť a chápe jeho následky, podľa názoru súdu jednoznačne to vie posúdiť u osoby so stredne ťažkou, resp. ťažkou formou demencie. Ako vyplynulo totiž z výsluchu C.. G., takáto osoba so stredne ťažkou, resp. ťažkou formou demencie nevie dokončiť vetu, podľa C.. C.Š. takíto ľudia konajú úplne bezhlavo, chaoticky. Z obsahu notárskej zápisnice však nevyplýva, že by poručiťka u notára konala ako osoba so stredne ťažkou, resp. ťažkou formou demencie, dokonca notár po pohovore s poručiťkou dospel k záveru, že sa jedná o osobu plne spôsobilú na právne úkony. Ako už bolo spomenuté vyššie, notárska zápisnica je verejnou listinou, teda platí, že potvrdzuje pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak. Súd považuje za dôležité podotknúť, že vyvrátiť pravdivosť obsahu notárskej zápisnice mohol jedine výsluch notára spisujúceho túto notársku zápisnicu, keďže jedinou účastníčkou tohto úkonu bola už nebohá poručiťka. Jeho výsluch navrhol žalovaný 1/, avšak žalobkyňa ako jediná z dedičov po poručiťke nezabavila notára povinnosti zachovávať mlčanlivosť (§ 39 ods. 2 písm. a/ Notárskeho poriadku), preto ho súd nemohol vypočuť. Pri zisťovaní skutkového stavu preto súd na obsah notárskej zápisnice prihliadal.

57. Na tomto mieste sa súdu javí za dôležité uviesť i to, že ani ošetrujúci lekár poručiťky C.. G. nevypozoroval u poručiťky, a to pri žiadnej kontrole, žiadne známky Alzheimerovej choroby, a to je v tomto smere odborník z odvetvia psychiatria. Z činnosti súdu je pritom známe, že C.. G. v minulosti vykonával znaleckú činnosť vo svojom lekárskom odbore, zo strany súdu bol dlhodobo a opakovane ustanovovaný za znalca najmä v konaniach o pozbavenie/obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, z čoho vyplýva, že je dostatočne fundovaný vo svojej oblasti. Ak teda napr. aj advokát by mohol pozorovať u osoby s ľahkou formou demencie, že daná osoba nedokáže posúdiť dôsledky svojho konania, že nechápe situáciu, tak určite toto je schopný zistiť aj lekár - psychiater, v minulosti znalec v danom odbore. Aj tieto skutočnosti sponchybujú tvrdenie žalobkyne ohľadne duševného stavu poručiťky v čase podpisu závetu.

58. Znalecký posudok C.. C. č. 4/2019 vychádza napr. aj z ďalšieho predpokladu, jej domnienky, nie skutočných zistení, keď na str. 10 znalkyňa uvádza, že naslúchadlo nebolo poručiťke indikované pre psychickú poruchu (na strane 11 dokonca znalkyňa uvádza, že toto naslúchadlo jej nebolo indikované vzhľadom na psychický stav - chápanosť, zručnosť), resp. v stanovisku k výpovedi C.. G. uvádza, že pri poslednom vyšetrení v roku 2014 vzhľadom na celkový stav už naslúchadlo nebolo indikované -

resp. predpísané, pre stareckú zmenu osobnosti, pre nechápavosť a nespôsobilosť naslúchadlo správne používať. Takýto záver však z vyjadrenia C.. K. T. zo dňa 13.12.2018 nevyplýva. Z vyjadrenia C.. T. možno urobiť len ten záver, že v roku 2014 pri poslednom vyšetrení (ktoré bolo dňa 3.7.2014, ako to vyplýva z mailu C.. T. zo dňa 14.5.2018 (čl. 71 spisu), t. j. po spísaní závetu) nebolo poručiťke vzhľadom na celkový stav indikované naslúchadlo - z tohto vyjadrenia nevyplýva, že naslúchadlo jej nebolo predpísané práve pre psychickú poruchu.

59. To, že existujú pochybnosti o existencii duševnej poruchy, ktorá by poručiťku robila neschopnou urobiť právny úkon - závet dňa 21.5.2014, svedčí aj to, že znalkyňa na pojednávaní uviedla, že v čase spísania závetu poručiťka trpela demenciou stredne ťažkého až ťažkého stupňa. Podľa znalkyne trpela teda takou duševnou poruchou, pri ktorej je osoba nesamostatná, potrebuje 24-hodinovú starostlivosť, na druhej strane však z posledného záznamu o vyšetrení poručiťky pred spísaním závetu vyplýva, že bývala sama s tým, že lekár ani neodporučil hospitalizáciu poručiťky na psychiatrickom oddelení. Poručiťka bola preukázateľne hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení až v druhej polovici roka 2015. Znalkyňa si tiež rozporuje v tom, že na jednej strane tvrdí, že poručiťka trpela Alzheimerovou demenciou už v roku 2011 a v čase spísania závetu trpela už jej stredne ťažkou až ťažkou formou, na druhej strane na pojednávaní uviedla, že všetky formy demencie trvajú od 1 roka do 3 rokov. Ak by aj bolo pravdivé tvrdenie, že poručiťka už v roku 2011 trpela Alzheimerovou demenciou (čo však v konaní nebolo preukázané), bolo by možné pripustiť, že v čase spísania závetu mohla trpieť práve ľahkou formou, čo však ešte automaticky neznamená, že by nebola schopná vykonať právny úkon - závet. Sama znalkyňa, rovnako tak ako i znalec C.. S. G., uviedli, že ak osoba vie, čo ide konať, aké následky má ten právny úkon, tak aj v ľahkej forme demencie môže byť osoba schopná vykonať právny úkon. Aj z uvedeného vyplýva, že existujú pochybnosti o tom, či poručiťka v čase spísania závetu trpela takou duševnou poruchou a v takej forme, ako tvrdila znalkyňa C.. C..

60. Žalobkyňa argumentovala aj tým, že keď v roku 2009 spísala poručiťka darovaciu zmluvu, podľa ktorej všetky svoje nehnuteľnosti darovala žalobkyni, následne v roku 2013 spísala závet a listinu o vydedení svojho syna - žalovaného 1/ a jeho detí s tým, že univerzálnym dedičom mala byť žalobkyňa, a následne v roku 2014 spísala závet v prospech žalovaných, toto svedčí o tom, že poručiťka si neuvedomovala následky svojich právnych úkonov. Súd k danému uvádza, že uvedené môže znamenať aj to, že poručiťka v priebehu času prehodnotila svoje predstavy o tom, komu má pripadnúť jej majetok po jej smrti, čo je podľa názoru súdu právo každého vlastníka vecí, aby za svojho života iba on rozhodol o tom, čo sa udeje s jeho majetkom. Takže toto opakované prehodnocovanie na strane poručiťky nemusí byť dôsledkom jej duševnej poruchy, ale mohlo byť práve dôsledkom jej úvah.

61. Nakoľko neplatnosť právneho úkonu podľa § 38 ods. 2 OZ vyžaduje bezpečné zistenie, že účastník právneho úkonu nedokáže posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť, je vylúčené urobiť záver o konaní v duševnej poruche na základe pravdepodobnosti alebo za skutkových okolností, ktoré neumožňujú urobiť v uvedenom smere celkom jednoznačný skutkový záver, na ktorý by bolo možné aplikovať ustanovenie § 38 ods. 2 OZ (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo/5226/2009 zo dňa 19.5.2011).

62. V tejto súvislosti súd poukazuje napr. na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo/821/2015 zo dňa 27.5.2015, kde sa okrem iného uvádza, že sám Ústavný súd (Ústavný súd Českej republiky - pozn. súdu) napr. vo svojom uznesení zo dňa 30.5.2015, sp. zn. II. ÚS 3492/12 v zhode s dovtedajšou judikatúrou Najvyššieho súdu (Najvyššieho súdu Českej republiky - pozn. súdu), zaujal právny názor, že záver o neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 38 ods. 2 OZ ČR nevyhnutne predpokladá, aby bolo vždy bezpečne zistené, že jeho subjekt buď nedokáže posúdiť následky svojho právneho úkonu alebo tento právny úkon ovládať, poprípade oboje. Nemožno mechanicky preberať odborné závery znalcov obsiahnutých v nimi spracovaných posudkoch v daných sporoch, ale je potrebné tieto posudky hodnotiť i v spojitosti s ďalšími dôkaznými prostriedkami. A práve v tejto súvislosti bolo zdôrazňované, že pretože neplatnosť právneho úkonu podľa § 38 ods. 2 OZ ČR vyžaduje bezpečné zistenie, že účastník právneho úkonu nedokáže posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť, je vylúčené urobiť záver o konaní v duševnej poruche na základe pravdepodobnosti alebo za skutkových okolností, ktoré neumožňujú urobiť v uvedenom smere celkom jednoznačný skutkový záver, na ktorý by bolo možné aplikovať ustanovenie § 38 ods. 2 OZ ČR. Súd totiž v niektorých prípadoch vybudovali záver o skutkovom stave iba na zisteniach čerpaných zo znaleckých posudkov, ktoré neobsahovali celkom jednoznačnú informáciu o tom, či predmetná osoba v inkriminovaný okamih

mala (a pokiaľ áno, tak v akom rozsahu) znížené ovládacie a rozpoznávacie schopnosti. V znaleckých posudkoch boli často neurčité či do istej miery vzájomne si odporujúce čiastkové závery, prípadne absencia zdravotnej dokumentácie a relevantných informácií o zdravotnom stave (už nežijúcej) osoby k obdobiu, v ktorom urobila sporný právny úkon, bola nahradzovaná rôznymi odbornými dedukciami, odhadmi alebo predpokladmi vtedajšieho možného zdravotného stavu posudzovaného. Nie každá duševná porucha fyzickej osoby, ktorá robí právny úkon, vedie k jeho absolútnej neplatnosti, ale iba taká duševná porucha, ktorá konajúcu osobu robí k tomuto právnemu úkonu neschopnou z dôvodu, že nemôže posúdiť následky tohto úkonu alebo svoje konanie ovládnuť. Neplatnosť právneho úkonu podľa § 38 ods. 2 OZ ČR vyžaduje bezpečné zistenie, že účastník právneho úkonu v dobe, keď urobil právny úkon, nedokázal posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť. V konaní je potrebné zistiť existenciu duševnej poruchy, a či táto duševná porucha mala vplyv na schopnosť konajúcej osoby posúdiť následky svojho konania a ovládnuť svoju vôľu. Zisťovanie týchto právne významných skutočností si vyžaduje znalecké posúdenie, pričom takýto znalecký posudok by mal byť odborným podkladom vo forme dôkazu, ktorý v spojení s ďalšími dôkazmi by mal súd viesť k záveru o tom, či posudzovaná osoba v inkriminovaných okamihoch pri robení právneho úkonu konala v duševnej poruche alebo nie. Je vylúčené urobiť záver o konaní osoby v duševnej poruche na základe predpokladu takejto situácie, resp. za skutkových okolností, ktoré neumožňujú v uvedenom smere učiť jednoznačný skutkový záver, na ktorý by bolo možné aplikovať § 38 ods. 2 OZ ČR. Pokiaľ výpočet okolností tvoriacich nálež pre plytkosť popisu informácií nevytvára skutkovú oporu v konkrétne prijatom posudku, pretože prijatý posudok duševnú poruchu konajúcej osoby skôr predpokladá, než zisťuje, nemožno na podklade takého znaleckého posúdenia pristúpiť k aplikácii § 38 ods. 2 OZ ČR.

63. V súvislosti s ďalším žalobkyňou tvrdeným dôvodom neplatnosti závetu súd uvádza nasledovne:

64. Súkromný znalecký posudok predložený žalobkyňou, vypracovaný C.. W. Š., Q., C. má potvrdzovať, že poručiťka „bola bez naslúchadla dňa 21.5.2014 prakticky hluchá“ - vid' bod IV. Záver znaleckého posudku. Súd poukazuje na skutočnosť, že tento súkromný znalecký posudok vychádza okrem iného i zo súkromného znaleckého posudku C.. C.Š. č. 4/2019, na ktorý súd v konaní neprihliadol z dôvodov uvádzaných v bode 52. odôvodnenia. Aj táto znalkyňa podľa názoru súdu vychádza len z dohadov, že poručiťka dňa 21.5.2014 bola hluchá. Z príloh odborného vyjadrenia C.. G. č. 73/2018 vyplýva, že rôzni lekári, resp. zdravotnícky personál sa ohľadne kontaktu s poručiťkou vyjadrovali rôzne - napr. 14.10.2009 kontakt sťažnený pre značný stupeň hypacusis, 9.7.2010 nepočuje, 28.10.2010 kontakt výrazne sťažnený pre hypacusis, 19.11.2010 nahluhľá ťažší dohovor, 11.6.2013 hluchá, komunikácia sťažnená, 10.12.2013 spolupracuje. Z výsluchu svedka C.. G. je zrejmé, že ak lekár konštatuje, že kontakt s pacientom je sťažnený, neznamená to, že osoba nepočuje, ale že je potrebné na ňu kričať. C.. G. síce vypovedal v procesnom postavení svedka, nemožno však opomenúť tú skutočnosť, že sa jedná o lekára s dlhodobou odbornou praxou v oblasti psychiatrie a ošetrujúceho lekára poručiťky. Faktom zostáva to, že poručiťka disponovala naslúchadlom, ktoré jej bolo predpísané v roku 2009, pričom podľa C.. T. bez neho počula slabo.

65. Tak, ako v prípade znaleckého posudku C.. C. č. 4/2019, vychádza aj posudok C.. Š., Q., C. z predpokladu, jej domnienky, a nie skutočných zistení, keď v závere - bod IV. znalkyňa uvádza, že vzhľadom na celkový stav pacientky (znalecký posudok odkazuje na vek poručiťky XX O., že v roku 2015 syn jej písal lístky, ako i na závery súkromného znaleckého posudku C.. C. 4/2019 ohľadne diagnózy poručiťky), ktorý jej už od roku 2014 neumožňoval pri presbyakúze používanie naslúchadla, pričom aj s pomocou naslúchadla v roku 2011 pri 100 dB obojstranne rozumela len na 40%, je zrejmé, že pacientka bola bez naslúchadla dňa 21.5.2014 prakticky hluchá. Nielenže nebolo bezpečne zistené, že poručiťka trpela dňa 21.5.2014 diagnózou určenou C.. C., ale ani z vyjadrenia C.. T. zo dňa 13.12.2018 (čl. 176 spisu) nevyplýva, že by poručiťka počula s naslúchadlom len na 40%. V predmetnom vyjadrení sa totiž uvádza len to, že „podľa posledného vyšetrenia rozumenia reči v roku 2011 rozumela 40% pri 100dB obojstranne“, t. j. z obsahu tohto vyjadrenia vôbec nevyplýva, že vyšetrenie bolo poručiťke robené s naslúchadlom.

66. Proti tvrdeniu žalobkyne, že poručiťka bola dňa 21.5.2014 hluchá svedčí aj to, že z listinných dôkazov vykonaných z trestného spisu je zrejmé, že samotná žalobkyňa s poručiťkou až do 17.4.2014 telefonovala (závet bol podpísaný dňa 21.5.2014, t. j. 34 dní po poslednom telefonickom rozhovore žalobkyne s poručiťkou), hoci potvrdila, že sa s ňou telefonovalo ťažko, lebo zle počula. Žalobkyňa síce tvrdila, že to poručiťka volala žalobkyňu, lebo boli takto dohodnuté, že jej to napísala takto v

liste, uvedené však nepreukázala. Okrem toho, z výsluchu žalobkyne pred vyšetrovateľom vyplýva, že žalobkyňa bola tá, ktorá volala poručiťelke a tiež uviedla, že sa s ňou telefonovalo ťažko, nakoľko zle počula, netvrdila však, že nepočula vôbec. Aj z výpovedí pracovníčok pošty pred vyšetrovateľom vyplýva, že s poručiťelkou sa dalo komunikovať. To potvrdzuje tvrdenie žalovaného 1/ a tiež aj žalovanej 2/, že s poručiťelkou sa dalo komunikovať, a že keď sa zvýšil hlas, tak poručiťelka počula.

67. Ustanovenie § 51 Notárskeho poriadku pojednáva o náležitostiach závetu za situácie, že osoba, ktorá závet robí, je hluchá. Hluchá osoba je osoba, ktorá už nepočuje vôbec, resp. počuje len nejaké zvuky, pričom hovorenému slovu už nie je schopná porozumieť. O hluchú osobu nejde, ak osoba síce nepočuje, čo jej druhá osoba hovorí, keď na ňu hovorí hlasom bežnej intenzity (nie krikom), avšak po zvýšení hlasu už počuje a informácii rozumie.

68. To, že poručiťelka počula na takej úrovni, že bola schopná komunikovať s ostatnými ľuďmi nakoniec preukazuje notárska zápisnica. V tejto notárskej zápisnici totiž nie je žiadna zmienka o tom, že by notár mal problém komunikovať s poručiťelkou, že by poručiťelka bola hluchá a nepočula, pričom z povahy notárskej činnosti je jasné, že notár sa musí so svojimi klientami rozprávať, klient notárovi musí povedať, čo od neho chce. Ak by klient nerozumel hovorenému slovu, notár by si to nemohol nevšimnúť. A teda aj v tomto smere platí, že keďže žalobkyňa neumožnila výsluch notára, treba vychádzať z toho, že poručiťelka počula

69. Pokiaľ žalobkyňa predložila lístočky, ktorými má byť podľa nej preukázané, že žalovaný 1/ s poručiťelkou komunikoval takouto formou, súd uvádza, že po 1/ nebolo preukázané, z akého obdobia tieto lístočky sú (či z obdobia pred spísaním závetu alebo po jeho spísaní) a po 2/ tiež nie je z nich zrejmé, či skutočne takouto formou žalovaný 1/ s poručiťelkou komunikoval preto, lebo poručiťelka bola hluchá, alebo sú to jednoducho odkazy, ktoré jej zanechal v jej neprítomnosti.

70. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že v konaní nebolo bezpečne preukázané, že poručiťelka trpela dňa 21.5.2014 duševnou poruchou, ktorá ju robila neschopnou urobiť právny úkon - závet. Rovnako tak nebolo preukázané, že v ten deň bola poručiťelka hluchá, preto treba vychádzať z toho, že ako formálna náležitosť závetu nie je vyžadovaný vlastnou rukou písaný dôvetok o tom, že notársku zápisnicu čítala a že ju schvaľuje. Súd preto žalobu žalobkyne zamietol.

71. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a tento priznal žalovanému 1/ a žalovanej 2/ ako úspešným stranám sporu, keďže žaloba bola v celom rozsahu zamietnutá. O konkrétnej výške náhrady trov konania rozhodne vyšší súdny úradník po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozsudku, ktoré sa podáva na Okresnom súde Považská Bystrica v troch vyhotoveniach.

Podľa § 363 CSP v podanom odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, uvedenie spisovej značky, čo sa ním sleduje a podpis, §127 ods. 1,2 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že neboli splnené procesné podmienky, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. a) až h) CSP).

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods. 2 CSP).

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 364 CSP).